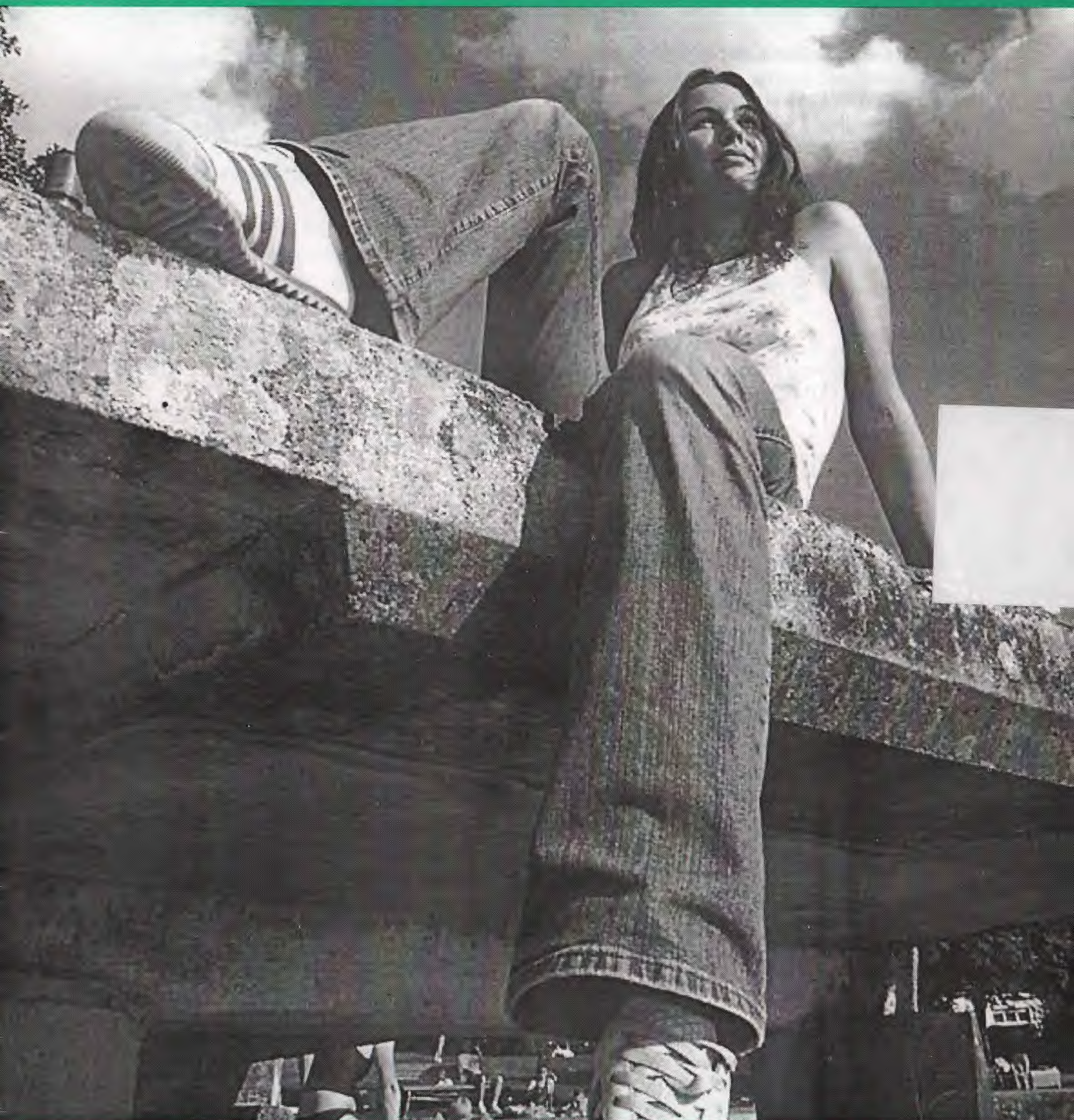
Horizon.*taal*

Jaargang 37 nummer 218 Maart - April 2006

HORIZONTAAL

Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond v.z.w., 37ste jaargang.

Verschijnt de 1ste van elke oneven maand.

Redactie en administratie:

Vlaamse Esperantobond v.z.w.
Frankrijklei 140
2000 Antwerpen
tel.: 03 234 34 00
fax: 03 233 54 33
E-post: horizon.taal@skynet.be
Webstek: http://www.esperanto.be/fel/nl.

Abonnementen: 25,00 EUR

Rekeningen:

t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen: KBC 402-5510531-55
of Fortis 001-2376527-06.

Redactie:

Lode Van de Velde

Medewerkers:

Ivo Durwael, Agnes Geelen, Paul Peeraerts, Roland Rotsaert, André Ruysschaert, Emiel Van Damme, e.a.

Verantwoordelijke uitgever:

Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

Advertentietarieven: (alle prijzen zijn in euro)

	1-malig	3-malig*	6-malig*
formaat 1/1:	250	625	1000
formaat 1/2:	150	375	600
formaat 1/3:	110	275	440
formaat 1/4:	80	200	320
formaat 1/6:	55	140	220
formaat 1/12:	30	75	120

* Inlassing van 3x dezelfde advertentie
van een door u drukklaar geleverd exemplaar.

Op deze tarieven geldt het BTW-tarief van 21%.

Kleurtoeslag bedraagt 125 euro per kleur en per inlassing.

Van Conscience wordt gezegd dat hij zijn volk leerde lezen, maar wie leert zijn volk schrijven? Zeker niet de spelling(s)-commissie.

In Nederland weigeren meerdere kranten zelfs te gehoorzamen aan haar laatste grillen. De Belgische collega's zijn hier blijkbaar milder in. Maar hoe moet het nu met **Horizontaal**?

Als het aan mij lag, zou die in een *fonetisse en konsekwente* spelling verschijnen. Maar ja, ik vind dat ik daar niet alleen over mag beslissen. Dus ik volg niet het voorbeeld van het select groepje spelling(s)-commissieleden.

Nee, ik vraag de mening van het publiek, dat er uiteindelijk toch wel mee moet leven.

Dus: welke spelling verkiezen jullie?

1. de voorkeurspelling van vóór 1996
2. de progressieve spelling van vóór 1996
3. de spelling vanaf 1996
4. de eerste spelling(s)wijziging na 1996
5. de uiteindelijke spelling die moet ingaan vanaf augustus 2006
6. een *fonetisse en konsekwente* spelling
7. alles in Esperanto - probleem opgelost

Stuur jullie voorkeur naar de redactie via <horizon.taal@skynet.be>, zodat we dit voor de verandering eens *demokratis* kunnen aanpakken.

En als ik dan alle stemmen optel, weet ik meteen hoeveel mensen het voorwoord lezen, dat ik bij deze *sinjeer*,

Lode Van de Velde

INHOUD

Het weekblad 'Kerk en Leven' publiceerde op 16 november 2005, naar aanleiding van de synode over de eucharistie die in oktober in Rome plaatsvond, een uitgebreid artikel met de titel 'De doodstrijd van het Latijn'.

Officieel: Latijn, in de praktijk Italiaans en Engels

Officieel is het Latijn nog altijd de werktaal van de katholieke kerk en in het Vaticaan zijn specialisten nog voortdurend aan het werk om het Latijn aan te vullen met nieuwe woorden. Het is echter ondenkbaar dat, zoals veertig jaar geleden, een concilie nog volledig in het Latijn zou worden gehouden. De jonge generatie priesters en bisschoppen kent het Latijn niet of niet goed en ook de leraren Latijn verdwijnen.

Tijdens de synode waren het enkelingen die het Latijn gebruikten: kardinaal Angelo Scola voor de officiële opening en de Letse kardinaal Janis Pujats in meerdere tussenkomsten. In de praktijk is het Italiaans de werktaal, terwijl in de koffiepauzes meestal Engels gehoord wordt.

Paus Benedictus XVI spreekt foutloos Latijn (al is niet duidelijk of hij zelf zijn teksten schrijft). Radio Vaticaan zendt uit in meer dan dertig talen, waaronder Esperanto, maar niet in het Latijn. Er zijn wel een programma en een webpagina van de Amerikaanse karmelieten-pater Reginald Foster die (in het Engels) de schoonheid van het Latijn roemt (zie http://www.radiovaticana.org/inglese/105/en_latin.html).

Nodig voor wetenschappelijk werk?

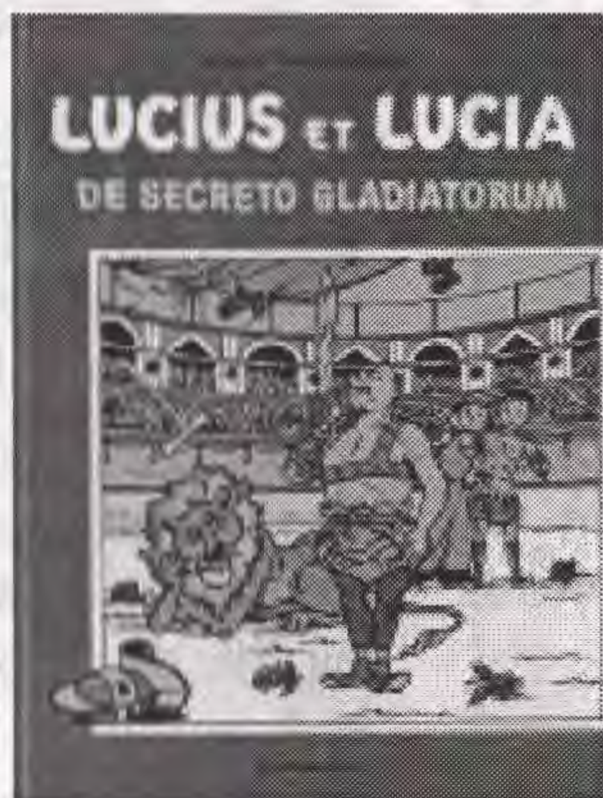
In januari 2006 is op de webstek van het Duitse weekblad Der Spiegel een discussie ontstaan over het feit dat voor niet minder dan 120 universitaire richtingen (meestal geesteswetenschappen) kennis van het Latijn vereist wordt. Wie die vakken wil studeren moet dus (tenzij hij nog Latijn op school geleerd heeft) een of twee maanden vakantie opofferen en een snelcursus Latijn volgen.

Op het ogenblik dat ik deze tekst schrijf waren er al 750 reacties (misschien nog te lezen op http://forum.spiegel.de/showthread.php?t=233). Zoals te voorspellen lopen die sterk uiteen. De enen hebben er slechte herinneringen aan en vinden het pure tijdsverspilling, anderen vinden het essentieel om teksten van belangrijke auteurs in de originele versie te kunnen lezen, en gematigden zien er een hulpmiddel in voor het leren van andere talen.

Het economisch belang van het Latijn mag niet onderschat worden. Een groot aantal leraars leeft ervan, zowel in het gewone onderwijs als in gespecialiseerde cursussen. Er wordt nog altijd veel in het Latijn gepubliceerd, van Asterix tot wetenschappelijk werk. Het is ook goed voor het prestige als men af en toe een Latijnse uitdrukking kan citeren en het blijkt nuttig te zijn in kwisprogramma's. Voor de liefhebbers heeft Der Spiegel een test geplaatst op http://www1.spiegel.de/active/lateintest/fcgi/lateintest.fcgi.

Ondanks alles: Latijn is nog springlevend

Het is een beetje zoals met het Esperanto, waarvan het publiek zich ook soms afvraagt of het nog bestaat. Wie in kringen verkeert waar het Latijn gebruikt wordt, weet dat deze taal helemaal niet dood is. Voor vele facetten van geschiedenis en taalkunde is Latijn onmisbaar, niet alleen voor professionelen, maar ook voor wie bijvoorbeeld zijn stamboom wil opmaken: veel documenten van voor 1800 zijn in het Latijn. Er zijn tal van nieuwsgroepen, internetsites, verenigingen... Wie meer wil weten, kan terecht bij het Nederlands Klassiek Verbond (www.nkv.nl), dat ook in Vlaanderen afdelingen heeft.

Postscriptum

In mijn schooltijd heb ik ook 6 tot 9 uur per week aan Latijn besteed (en 4 uur aan Grieks). Wat heb ik eraan gehad? Om te beginnen deed ik het om een of andere reden graag en de goede cijfers voor Latijn compenseerden andere vakken waarin ik minder goed was. Het Latijn heeft zeker geholpen bij het leren (en inzicht krijgen in de structuur) van andere talen, al hadden die uren misschien efficiënter kunnen gebruikt worden voor het rechtstreeks leren van die talen. Toch ben ik, ondanks het Latijn, allesbehalve tevreden over mijn schoolse talenkennis (en als ik de kranten van de laatste maanden lees is er sedertdien weinig veranderd) en dat is wellicht de reden waarom ik bij Esperanto terechtgekomen ben.

Ik heb nooit spontaan een zin in het Latijn kunnen spreken (laat staan een gesprek voeren). Na mijn schooltijd heb ik er ook nooit nog aan gedacht om een tekst van een of andere klassieke schrijver in het Latijn te lezen. Binnenkort zou ik mij wat met genealogie willen bezighouden en daarvoor zal ik mijn Latijn opnieuw moeten opfrissen – al vrees ik dat het Latijn van de parochieregisters iets heel anders zal zijn dan wat ik op school geleerd heb.

rr

(N.v.d.r.: In 2005 verscheen bij uitgeverij Athenaeum - Polak & Van Gennep het Vaticaans woordenboekje (ISBN 90 253 3151 3), waarin verschillende "nieuwe" Latijnse woorden zijn opgenomen, waaronder ook ... *Esperanto*: "lingua Zamenhofiana" !

Trouwens, bij de Vlaamse Esperantobond is ook de *Antologio Latina 1* te koop: 17.80 Euro.)

Leopold Vermeiren is onlangs op 91-jarige leeftijd overleden. Minder geweten is dat hij ook erg begaan was met het Esperanto en ervoor zorgde dat 7 boeken van hem in het Esperanto verschenen... en in het Hongaars, via de Esperantovertaling. Zelf heb ik hem een keer ontmoet in de Antwerpse Esperantogroep nadat ik een boek van hem naar het Esperanto vertaald had...

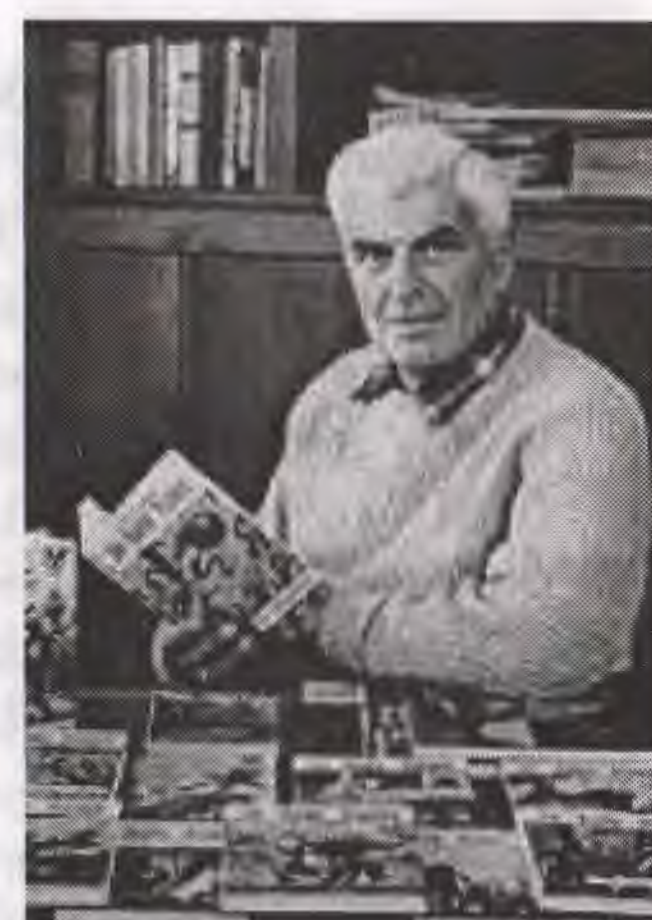
De Rode Ridder - jeugboeken
Leopold Vermeiren (Deurne, 7 april 1914 - Mortsel, 14 december 2005) was één van de grootste jeugdschrijvers van Vlaanderen en vooral bekend als auteur van de De Rode Ridder-boeken.

Hij heeft 64 verhalen geschreven over Johan, De Rode Ridder, waarvan tot op heden één miljoen exemplaren zijn verkocht.

Na het beëindigen van zijn studie aan het Hoger Instituut voor Opvoedkunde te Antwerpen werd hij onderwijzer aan de oefenschool van de normaalschool, de school waar opleidingen tot leraar gegeven worden. Van 1949 tot 1973 was hij rijksinspecteur voor het basisonderwijs.

Zijn eerste roman, Orolf, de roofridder, schreef hij al op zestienjarige leeftijd. In zijn beginperiode schreef hij hoofdzakelijk voor volwassenen, maar na de Tweede Wereldoorlog - vanwege het enthousiasme van de jeugd voor zijn boeken - voornamelijk voor die laatste leeftijdsgroep, die hij als onderwijzer ook heel goed kende.

... en strips
In 1959 verscheen van de hand van Willy Vandersteen de eerste De Rode Ridder-strip, gebaseerd op zijn populaire ridderverhalen. Vermeiren heeft zich echter nooit zelf met de strips beziggehouden. Indertijd waren literatuur en strips nog zeer gescheiden en werden strips nog niet aanvaard in het onderwijs.

Esperanto
Vermeiren heeft een Esperantocursus gevolgd bij Rik de Roover, een persoonlijke vriend die ook verhalen schreef voor de jeugd. Samen hebben zij voor De Sikkel een boekje over het Esperanto geschreven voor de reeks historische verhalen, met als titel *Esperanto, geen vechtersbaas*.

Daar heeft hij ook de bekende beiaardier en Esperantospreker Jo Haazen leren kennen, waarmee hij zó goed bevriend raakte, dat hij een Rode-Ridder-verhaal aan hem opdroeg.

Leopold Vermeiren werd lid van de Antwerpse Esperantogroep in 1965, waar hij af en toe lezingen bijwoonde, totdat zijn vrouw te ziek werd en hij zich terugtrok uit het publieke leven.

In de jaren negentig stelde hij aan de Vlaamse Esperantobond voor om enkele van zijn boeken in het Esperanto uit te geven. Dit bleek een succes want hoewel zijn naam niet echt bekend was, kon het internationaal publiek zijn boeken best waarderen.

Het gaat hier om zijn poëtisch-erotische verhalenbundels, die hij in het Nederlands onder het pseudoniem Paul Ticher uitgaf, omwille van zijn katholieke

familie en zijn reputatie als jeugdschrijver en onderwijzer. In het Esperanto verschenen ze wèl onder zijn echte naam.

Via het Esperanto in het Hongaars
Met behulp van het Esperanto heeft Vermeiren ook zelf contact gelegd met de Hongaarse Esperantospreker Tibor Szabadi, die zijn kinderboeken uit het Esperanto naar het Hongaars vertaalde. Zo verschenen:
- *Pum, a kobold* (Pum de vliegende kabouter)
- *Az arany lepke* (De gouden vlinder)
- *A Vörös Lovag 1* (De Rode Ridder 1)

... evenals één verhalenbundel voor volwassenen: *A meztelen tündér* (La nuda feino).

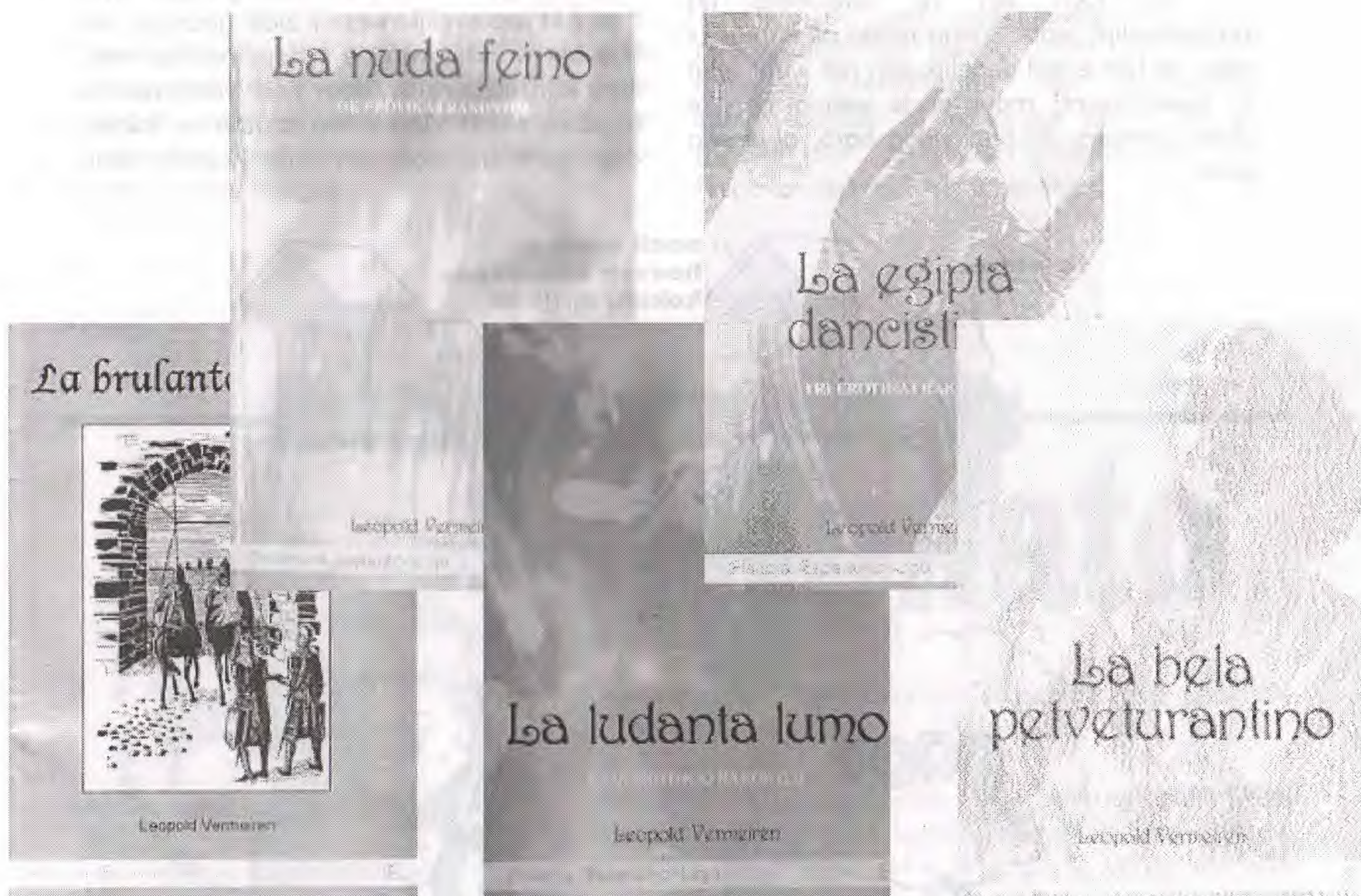
Lode

Bij FEL zijn volgende werken van Leopold Vermeiren verkrijgbaar:

Voor kinderen:

* La brulanta kastelo (1997)
* Ora papilio
* Pum, la koboldo

Voor volwassenen:
* La nuda feino (1993)
* La ludanta lumo (1995)
* La bela petveturantino (1996)
* La egipta dancistino (1999)

... maar niet dorst te vragen :

ZAMENHOF EN DE VROUWEN

Zamenhof had een zeer gedegen kennis van het vrouwelijk wezen en de neerslag van die kennis vinden we uiteraard in zijn werk, vooral dan in de Spreekwoorden.

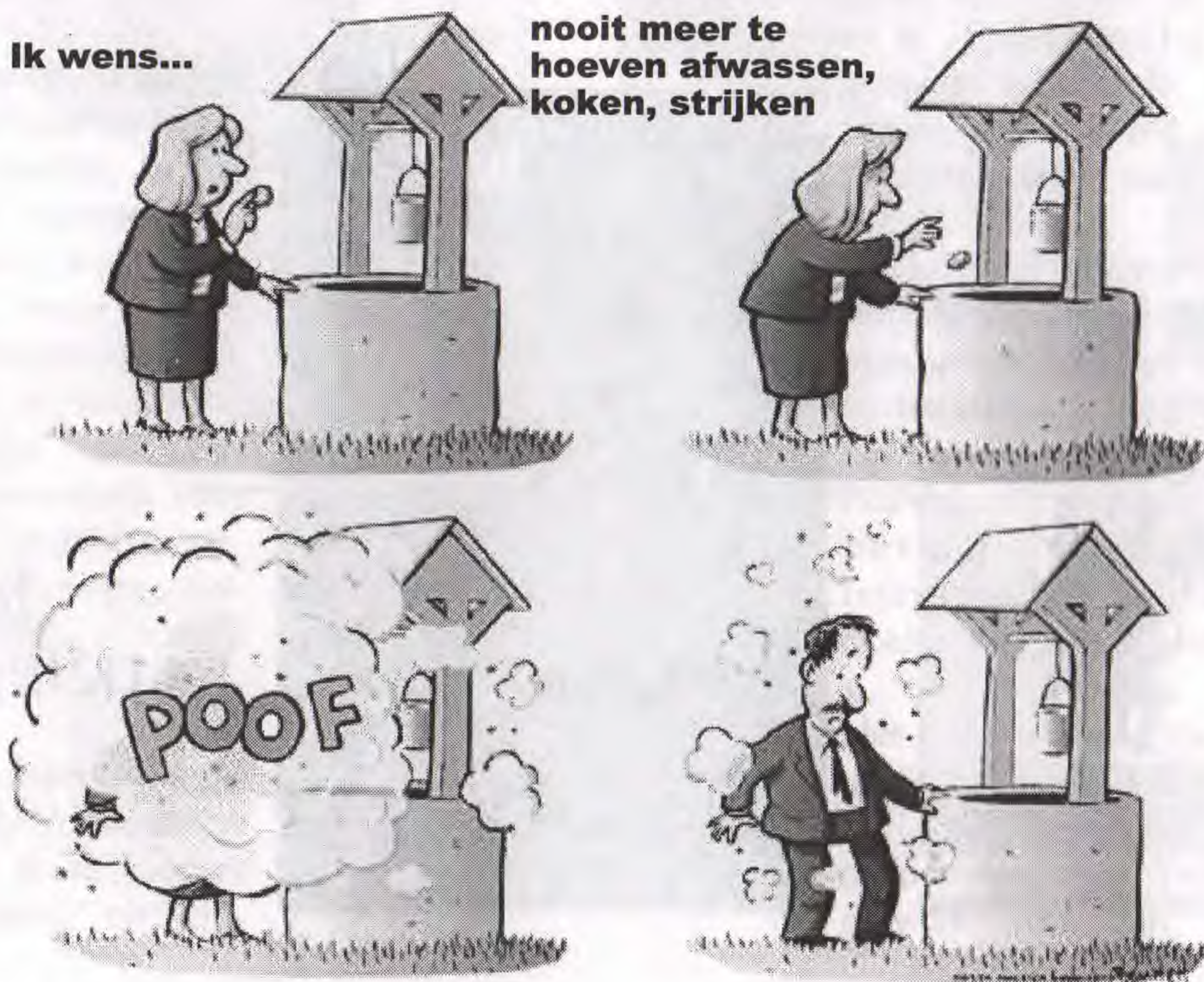
Hij weet dat een vrouw een engel lijkt en dat vaak pas na het boterbriefje haar ware aard bovenkomt. Immers: *Inter fremdaj ŝi estas edzino-anĝelo, kun la edzo ŝi estas demono kruela;* en dat geldt niet alleen, schijnt het, voor de Japanse soort. Het is een vaststaand feit dat: *Malbona virino diablon superas.* En daar is Belzebub zich zeer goed van bewust, want: *Kie diablo ne povas, tien virinon li ŝovas.*

En toch zijn ze verduiveld (?) aantrekkelijk, want: *Virina rideto pli kaptas ol reto;* en het is wel degelijk een net waar men in terechtkomt; maar er is weinig aan te doen. Immers: *Pli tiras virina haro, ol ĉevala paro.*

Daarom moet het juweel van de schepping, de man, trachten goed uit zijn doppen te zien, en de raad van Zamenhof volgen: *Elektu edzinon laŭ deveno kaj ne laŭ mieno.* Men vertrouwe echter niet te veel op alleen maar de ogen: *Per oreloj, ne per okuloj, edzinon elektu.* En hun mooie haren mogen ons ook niet de das omdoen, want: *Virino havas haron longan kaj saĝon mallongan.*

Zamenhof had ook een goede voorstelling van het vrouwelijke tongenwerk, en weet dat: *La lango de virino estas ŝia glavo;* wat ze ook met veel succes en kennis gebruikt: *Virina lango buĉas sen sango;* en *Virino batas per lango, - aperas vundo plej sanga.*

Hij geeft ons ook aanwijzingen over hoe het vrouwelijk wezen zich gedrage, en hoe het wonder van de schepping, de man, haar kan helpen; bv. door haar van straat te houden, want: *Virta virino straton ne konas;* daarom is de taak van haar hoeder: *Amu*

edzinon plej kore, sed tenu ŝin bonmore; en zich niet te laten misleiden, want: *Edzo edzinon laŭdas, edzino edzon aplaŭdas.*

Als men haar van straat houdt, dan kan men ook vermijden dat ze zou bewonderd worden, en dat loopt altijd faliekant af, want: *Edzin' admirata - edzo malsata.* Haar taak, klaar en duidelijk, is vastgelegd in: *Rol' de virino - bona mastrino;* wat zou kunnen aanleiding geven tot: *Esti sub la ŝuo (de sia edzino)* want, ondanks alles: *Ne ekzistas savo kontraŭ malbona virino;* want: *Virino kolera pli ol hundo danĝera.* Met pijn in het hart moet de man dan wel eens ingrijpen, en het doet hem pijn, want: *Kiu batas edzinon, tiu vundas sin mem.* Wel lette hij er op dat hij de vuile was niet te veel buitenhange, want: *Ne punu edzinon antaŭ infanaj okuloj, ne punu infanojn antaŭ fremduloj,* zegt de proverbale wijsheid.

En als dan de straf onvermijdelijk was, zoals vaak, dan make men zich geen te grote zorgen, want: *Virina ploro sen valoro;* en bovendien duurt het nooit lang, want: *Larmo virina baldaŭ sekiĝas.*

Klaar en duidelijk:
Virino bonorda estas muta kaj surda; al is dat een vrome wens, want: *Vi sekretos al edzino, ŝi sekretos al fratino, kaj tiel la sekreto promenados sen fino;* zelfs nog erger, want: *Virino scias - tuta mondo scias.* Dat enig toezicht nodig is blijke uit de grote wijsheid: *Edzino pli elverŝas per funelo, ol edzo enverŝas per sitelo.* Wellicht komt het daardoor dat onze economie zich draaiende houdt.

En toch moeten we erkennen dat: *Edzo kaj edzino estas nur unu;* en ondanks alles: *Edzo kaj edzino - ĉiela difino.* Is dat de kers op de taart? Of is het alleen een doekje voor het bloeden? Daarmee hebt ge dan tevens de dertig voornaamste en meest wijze spreekwoorden van Zamenhof gehad, met daar bovenop nog een tweetal verwante... Echter... ze zijn niet echt helemaal van Zamenhof, en weerspiegelen niet noodzakelijk zijn ideeën. Het zijn immers allemaal vertalingen van bestaande spreekwoorden in nationale talen. Bij de meeste kunt ge waarschijnlijk dadelijk het Nederlandse equivalent plaatsen.

pds

Zamenhofpremio 2005

Op 16 december 2005 werd de 10de Zamenhofprijs uitgereikt tijdens het traditionele kerstfeest van "La Hirundo", dat sinds 1994 elk jaar weer heel wat respons krijgt.

Omdat geïsoleerd raken volgens ons het ergste is wat een (Esperanto)vereniging kan overkomen, werd toen al besloten dat *SEL-T-La Hirundo* lid zou worden van de Tiense Cultuurraad. Maar, er werd tevens geopperd, dat echte assimilatie met de Tiense gemeenschap wellicht kon bevorderd worden door niet-Esperantisten uit de regio Tienen die zich in het afgelopen jaar, al dan niet spontaan, verdienstelijk hadden gemaakt voor de Esperantobeweging of voor *La Hirundo* in het bijzonder, te vereren met de *Zamenhofprijs*.

Het gaat hier niet om een geldprijs, wat trouwens niet mogelijk zou zijn met de bescheiden financiële middelen van de vereniging, maar om een eigen ontwerp bestaande uit een tinnen ster met een zwaluw in de vlucht, gemonteerd op een voet in gerecycleerd tropisch hout en een tekstplaatje met als vaste formule: ZAMENHOF-PREMIO (jaartal) DE "LA HIRUNDO" AL .... (naam van persoon of groep). Verder is er een "oorkonde" in het Nederlands en in het Esperanto.

Vanaf het begin was er een aanzienlijke belangstelling van buiten de vereniging. Niet alleen werden diverse (nog) niet-Esperantisten tijdens het kerstfeest in de schoot van de vereniging verwelkomd, maar ook de medewerkers van de pers gingen gretig in op de uitnodiging om foto's te komen maken en een artikel in hun krant te laten verschijnen.

Het belang van de prijs voor onze vereniging werd twee jaar geleden nog eens extra geïllustreerd: toen werden de journalisten zelf in de bloemetjes gezet als laureaten van de Zamenhofprijs. Vorig jaar, 2004 was er voor het eerst geen laureaat en werd de prijs dus niet uitgereikt!

MAAR, in 2005 waren de journalisten weer voltallig: 2 professionele fotografen en lokale verslaggevers van *Het Laatse Nieuws*, *Het Nieuwsblad* en van de lokale bladen *Publipers* en *Passe-partout*.

ROB-televisie kun je niet elk jaar strikken, maar in 1996, na één van de drukst bezochte kerstfeesten ooit, werden het optreden van een Tiens koor in het Esperanto en de uitreiking van de Zamenhofprijs uitvoerig in beeld gebracht.

Wie kreeg tot hier toe de Zamenhofprijs en waarvoor?

1994: FOS 214 "De Klimop" – de Tiense scoutsgroep die sinds 1993 ononderbroken haar lokalen gratis deelt met "La Hirundo".

1995: Eddy Poffe (liberaal politicus en huidig burgemeester): steunde als schepen het

2006-2 In de vorige aflevering was spraak van 'animaloj' en 'animo'. Hier wordt dit woordenveld eens uitgebreider verkend. In de rubriek grammatica wordt een proeve van synthese voorgesteld over het gebruik van de accusatief. Verder wordt de vertaling van het woord 'mantelzorg' in overweging genomen.

GRAND-, EGAL-, FACIL-, PITANIMA kaj ceteraj

(N.B. Ĉiuj difinoj kaj multaj klarigoj en la teksto fontas el PIV2).

1) VORTPROVIZO: Temo: ANIMO[1]

Ĉar en la lasta numero de tiu ĉi rubriko mi parolis pri animaloj, mi intencis verki leksikan ekskurseton pri la vorto 'animo' kaj la kunmetaĵoj kun 'anima', sed unue, distracele[2], kaj por ilustri la temon, mi prezentos ĉarman poemeton de la angla poetino Daphne Lister.

Jen la bezonataj terminoj por bone ĝin kompreni:

Tutsurprize, temas pri blato[3]: .

N.B. en informadika (= komputika) lingvo, blato signifas ankaŭ nederlande(!) *chip.*

Blato rampas[4] sur la planko[5], ĝi prirampas la plankon.

N.B. planko: *vloer*, ndl *plank* = tabulo, *tabel* = tabelo.

Vidante rampantan blaton, oni ĝenerale emas piedpremi ĝin, mortigi ĝin, neniigi[6] ĝin ; neniigi = igi iun/ion nenio.

Nia instinkto instigas[7] nin neniigi ĝin. Ni disponas pri ĝia vivo, kvazaŭ ni estus ia dio.

Ĝia vivo dependas de nia kaprico, de (por la blato) kvazaŭa dia kaprico, de di-kaprico.

Ĉu licas[8] piedpremi blatojn? Jen la demando.

Licu miagaste al...: *±mijn gast zij geoorloofd tot...*

Jen la poemo:

Al blato
Blato, vi prirampas plankon
Kaj vi ŝuldas al mi dankon;
Vin mi povus neniigi
Se hazarde min instigi
Venus penso "dikapricu".
Blato, mi nur ŝercas, licu
Miagaste, al rampado
Laŭ la neceseja pado.

El la poemaro 'Ĝis nun', 1976.

Pri la poetino: anglino, naskiĝis en 1921.

Komento.

Kio damne estas poezia en tia banala, en la lasta linio eĉ iom vulgara(?) teksteto? Laŭ la formo: la rimoj, kvankam rimoj ne necese faras poeziaĵon!; laŭ enhavo: la tensio inter la niveloj de la ideoj kaj de la elektitaj vortoj: malalte (rampi, planko, neniigi, necesejo) kontraste kun alte (danko, dia kaprico, licas). Ankaŭ en la elekto de la vortoj respegulas tiu nivela kontrasto. Plie ludas tra la tuta teksto **petola**[9] humuro, esprimita per ege kerneca stilo.

Pri grandanimeco[10] **kaj aliaj ecoj**

Kiam homoj ekvidas blaton, ili ĝenerale **unuanime** reagas mortigante ĝin. La aŭtorino tamen ne volas esti **pitanima**, ŝi montras sin **vastanima, grandanima**.

Serĉu la taŭgan tradukon!

1	egalanima	a	luchthartig, onbezorgd
2	facilanima	b	groothartig
3	grandanima	c	enggeestig
4	mallarĝanima	ĉ	grootmoedig
5	noblanima	d	eenstemmig
6	pitanima	e	kleingeestig
7	unuanima	f	gelijkmoedig
8	vastanima	g	onbezonnen
9	ventanima	ĝ	edelmoedig

Solvoj: 1f 2a 3ĉ 4e/c 5ĝ 6c/e 7d 8b 9g

Kia estas iu **egalanima**?

| Iu kun konstanta, ekvilibrita karaktero.

Kia estas iu, kiu agas sen sufiĉa pripensado, sen seriozeco?

| Iu tia estas **facilanima**.

Priskribu facilaniman personon! ...

Zamenhof avertis, ke oni ne faru facilanime ŝanĝojn en la lingvo. Kion li volis diri? ...

Kia vi nomus heredanton, kiu **disipas** sian heredaĵon, ? ...

| Facilanima ulo, facilanimulo.

Testu vin! *Reesperantigu la subajn vortojn kaj uzu ilin en kunteksto.*

1 ziel 2 met als doel te verstrooien 3 kakkerlak 4 kruipen 5 vloer 6 vernietigen 7. aansporen 8 geoorloofd zijn, (esti permesata) 9 ondeugend 10 grootmoedigheid

Oni **sin gardu kontraŭ** facilanimaj personoj, kaj certe kontraŭ **ventanimaj** uloj. Kiaj estas tiuj?

| Ege facilanimaj, **sencerbaj**[11].

Ordigu laŭ kreskanta ordo:

vastanima, noblanima, grandanima.

Iuj homaj intervenoj povas esti grandanimaj, por ekzemplo?

| donaco, helpo, propono.

Kp. malgrandanima / **pitanima**[12].

| 'pita' signifas malgrandaĉa, ĝi donas malfavoran nuancon. Do 'pitanima' estas pli malaproba ol 'malgrandanima'.

Kiam oni povas paroli pri '**unuanima** popolo'?

| Kiam ĉiuj agantoj havas la saman opinion, volon ktp.

Kio alia povas esti unuanima?

| danko, decido, aprobo, malaprobo, rifuzo, malakcepto, protesto, ...

Animo

Sed, fakte, kio do estas animo?

| Nekorpa parto de homo (Pilger en "Baza esperanta radikaro), sed ankaŭ esenco, spirito ktp.

Pri kiaj du homoj oni povas diri, ke ili vivas per unu animo en du korpoj?

| pri intimaj amikoj.

Por ne diri **krude**[13] 'li mortis', oni uzas eŭfemisman esprimon kun la vorto 'animo': ...

| Li **eligis** sian animon^z. [14]

Kiam oni "**rekomendas**[15] sian animon al Dio"?

| Ĉe granda risko por sia vivo.

Kion komprenigas Zamenhof dirante: "Mi elmetas al risko mian animon^z "?.

| Ke li riskas sian vivon (feliĉe uzata precipe figurasence!).

Ĉu vi jam aŭdis pri la **pesado** de la animoj kaj kio ĝi estas?

| En iuj religioj oni asertas, ke iutempe la animoj de mortintoj estos **pesataj** laŭ iliaj meritoj (Oni pesos ilin por vidi, kiom ili **pezas**).

Klarigu: "Ne estis unu (sola) animo en la ĉirkaŭaĵo".

| 'Animo' estas uzata en la senco de 'homo'. Oni vidis neniun. La ĉirkaŭaĵo estis tute senhoma, dezerta, forlasita.

Kaj kio estas animo **dezerta je** amo?

| tute sen amo, nekonanta, nespertanta amon.

Kiam oni diras pri iu, ke ŝi/li estas la animo de entrepreno, movado, klubo ktp?

| Kiam temas pri ties ĉefa aganto, la instiganto, la motoro.

Nekredeble, sed ankaŭ pafiloj havas animon!?

Kio ĝi estas?

| La interna parto de pafiloj, de kabloj, de statuoj estas anka_nomata animo.

Kiam necesas **animi** konversacion?

| kiam ĝi **lamas**[16] , oni **vigligas**[17] ĝin.

Kio alia povas esti animita?

| diskuto, parolado, kunveno,...

Kio estas '**reanimi** droninton'?

| Per taŭgaj rimedoj reestabli liajn ĉefajn korpajn funkciojn.

Kiuj aliaj personoj povas bezoni reanimadon?

| homo, kiu **svenis**[18] , ekz. sveninta kormalsanulo (korpaciento), viktimo de akcidentoj ktp.

Kiu kompetentas (spertas) pri la reanimado de viktimo (suferinto) de akcidento?

| sukuristo[19] (de la Ruĝa Kruco) EHBO-er, savbrigadano, flegist(in)o[20], kuracist(in)o.

Testu vin! *Reesperantigu la subajn vortojn kaj uzu ilin en kunteksto.*

11 *cerbo*: hersenen 12 *pita* =jammerlijk klein → enggeestig, kleinzielig, pietluttig
13 ruwweg 14 zieltogen 15 aanbevelen
16 vlot niet 17 verlevendigen 18 flauwvallen (= sveninto; kp. angle *to swoon*)
19 eerstehulpverlener 20 verpleegkundige

2) LETEROJ DE LEGANTOJ

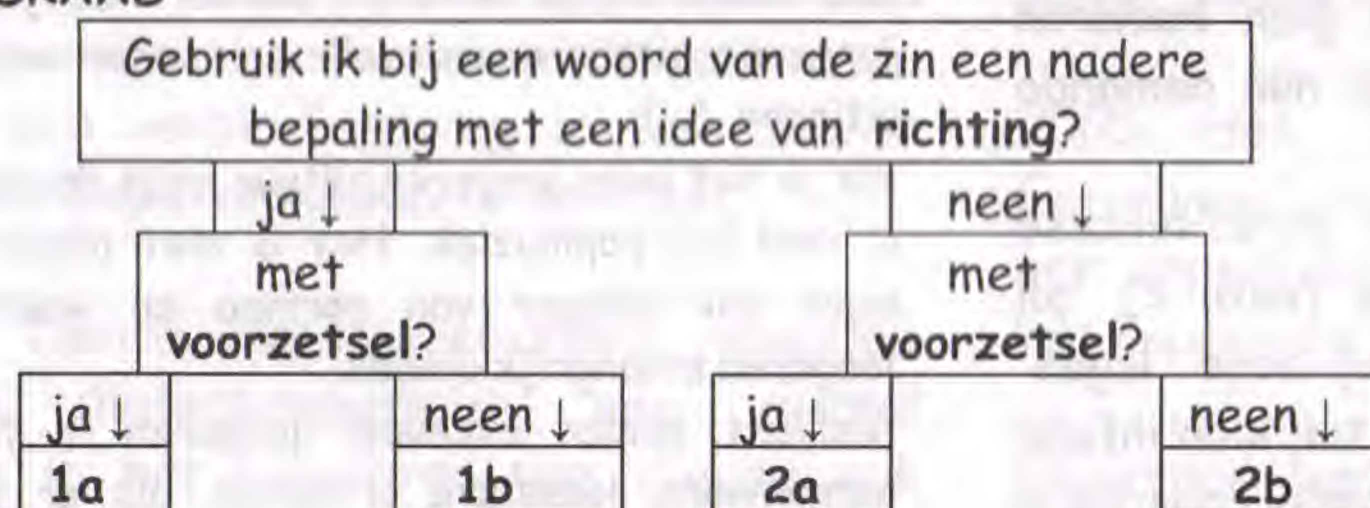
La esperanto-rondo de s-ro Wernik baraktas por tradukti *mantelzorg*. La vortaro N-E-N (De Smedt) sugestas: neprofesia/ neinstituteca/ neestablita helpo/zorgado, kio estas klarigo anstataŭ traduko. Wernik mencias i.a. 'senprofesia zorgado', kio estu prefere 'neprofesia', kaj 'karitato' *(caritas, naastenliefe)*. Ĉi-lasta ŝajnas al mi tro ĝenerala, ĝi povas inkluzivi ekz. financan subtenon pere de bankĝiriloj, donacoj, almozoj, ktp. Krome, 'karitato' havas laŭ PIV fortan religian koloron, kiun *mantelzorg* ne havas. Aliaj terminoj en la sama sencosfero estas 'zorgado, vartado' aŭ 'flegado'. Kp. el PIV:

zorgi iun, pri iu: serioze direkti sian atenton kaj agadon al ies bono.
prizorgi iun: flegi
flegi iun: prizorgi iun malsanan aŭ malfortan.
varti iun: gardi kaj prizorgi estulon, kiu bezonas helpon pro sia juneco, nefortikeco; Do oni pensas precipe pri infanoj, kvankam Zamenhof skribis ankaŭ 'la vartisto de tiuj, kiujn ĵetas tien kaj reen la ventegoj de la vivo'.
gardi iun: DS *bewaren, bewaken.*
PIV: kontraŭ danĝero, difektiĝo, ŝanĝ(iĝ)o.
prigardi iun: zorgi garde super iu.
ŝirmi iun: protekti, gardi (kongruas kun 'mantel ').

Prova sintezo:
a) ĝenerale, pri ies bono: (pri)zorgi,. (pri)gardi
b) kun specifa nuanco:
juneco ....varti
nefortikeco ....varti, flegi, prizorgi
malsano........................flegi, prizorgi
danĝero..................................gardi, ŝirmi
difektiĝo...................................gardi, ŝirmi
ŝanĝ(iĝ)o.....................................gardi
protektado..................................ŝirmi, gardi
Problemo restas: Neniu el tiuj vortoj sugestas la privatan karakteron de *mantelzorg*. Pro tio mi sugestas 'privat(person)a² zorgado'.

3) GRAMATIKO. DE ACCUSATIEF: Proeve van overzicht en leidraad voor het gebruik.

►LEIDRAAD

►OVERZICHT

Bepalingen	1a met voorzetsel	1b zonder voorzetsel
1 met idee van richting	*iri, iro, iranta, irante* **al** la domo[1] **en** la domon **en**domen[2]	*iri, iro, iranta, irante* domon / domen[2] foren[2] Parizon/Parizen[2]
2 zonder idee van richting	2a *(rond)iri, (rond)iro, (rond)iranta, (rond)irante* ... ... **en** la domo *skribi* **rilate al** io *skribi* **laŭ** konsilo	2b *SKRIBI* LETERON[3] Saluton! *(mi deziras)* -- -- -- *skribi* rilate ion[4] *skribi* spite konsilon[4]
	(rond)iro **en** la domo *iri* **dum** tri tagoj *iro* **de** tri tagoj	*iri* longan vojon[5] *iri* 3 tagojn[6] *longi* 3 metrojn[6]
	aĝa **je** 3 jaroj *distanca* **je** 3 paŝoj	3 jarojn *aĝa*[6,7] 3 paŝojn *distanca*[6,7]

(1) *al* en *ĝis* wijzen uit zichzelf op een richting, de accusatief (de 'richtings-n') is dus niet nodig.
(2) ook bijwoorden kunnen de richtings-n krijgen.
(3) geen bepaling maar wel lijdend voorwerp *(rekta objekto).* Het werkwoord kan soms verzwegen zijn: *Saluton! (mi deziras al vi).*
(4) *rilate al io/ion, danke al io/ion, responde al io/ion, spite al io/ion, kaŭze de io/ion...* : in voorzetsel-uitdrukkingen met een bijwoord afgeleid van een werkwoord kan het voorzetsel vervangen worden door de accusatiefs-n.
(5) in sommige uitdrukkingen waarin een onovergankelijk werkwoord een lijdend voorwerp heeft dat de idee van het werkwoord herhaalt (*iri vojon, morti per la morto de herooj*² → *morti la morton de herooj).*
(6) bepalingen van tijd, maat, wijze, ...
(7) in dergelijke uitdrukkingen staat de accusatief meestal voorop.

4) UITWERKING VAN VORIGE VERTAALOPGAVE

Het begrijpen van gevoelens.
Uit Knack 27 juli 2005.

La kompreno de sentoj

Al beboj estas pli bone (Beboj estas pli feliĉaj, pli kontentaj), kiam ilia patrino sentas, kion ili volas (sensas/sentas: noto 1). Kiel kontraŭdiskrimina (antidiskrimina) elemento, aŭ kiel ple(da)do kontraŭ la efikoj de socia malegaleco, la sekvanta scienca mesaĝo el la fakrevuo New Scientist estas grava: la riĉeco de familio kaj la eduk(itec)-nivelo de la patrino havas nenian efikon sur la disvolviĝon de infano dum la unuaj du jaroj de ĝia vivo. La sola vere signif(oplen)a faktoro estas la mezuro, laŭ/en kiu ŝi sentas ĝian humoron (ĝiajn humorsaltojn). Tio estas nur demando de persona interpretado.

Iuj dekkelkjaraj patrinoj pli bone/sukcese elturniĝis ol patrinoj en socie (noto 2) 'pli sekura' ĉirkaŭaĵo. Patrinoj, kiuj bone 'legas' sian bebon, pli facile reagas al tio, kion infano bezonas. Ju pli bone patrino komprenas siajn infanojn, desto pli rapide tiuj kapablas manifesti lude aŭ lingve siajn proprajn sentojn. Estas indikoj ke, laŭmezure ke infano iĝas pli aĝa, elementoj kiel riĉeco kaj edukiteco de la patrino certe (ja) ludas pli grandan rolon. Ĉar temis en tiu ĉi studaĵo pri la taksado de emocioj, ne estis pristudata kiel viroj elturniĝas. La scienculoj evidente supozis, ke tio estas perdo de tempo (tempoperdo).

Notoj

noto 1. sensi/senti

sensi: ricevi impreson pere de senso, *waarnemen.*	senti: ricevi impreson en la konscion, *gewaarworden, voelen.*

Kelkaj ekzemploj el PIV:

sensis/sentis	li sen-is timon.	sentis
	li sen-is, ke li eraris.	sentis
	mi sen-is malvarmon.	sensis
	mi sen-is fetoron *(stank).*	sensis
	li sen-is manon sur sia frunto.	sentis
	mi sen-is sonaltecon de fluto.	sensis

noto 2. socia/sociala

socia: koncernanta la socion

sociala: koncernanta la komunajn ekonomiajn interesojn de socio, kontraste kun la politikaj.

socia/sociala	la soci- sciencoj	sociaj
	la soci- konfliktoj	socialaj
	la soci- vivo de abeloj *(bijen)*	socia
	la soci- agado de la sindikatoj	sociala
	Ĉia soci-organizado postulas leĝojn.	socia

5) VERTAALOPGAVE VOOR 2006-2

'Ook Popmuziek is cultuur met een grote C'
(Chokri Mahassine, 'Het Vrije Woord', juli 2005, p. 20)

Jongerencultuur heeft dezelfde waarde als de zogenaamde cultuur met een grote C. Het gaat toch over creatieve uitingen van mensen die iets willen vertellen over henzelf, over hun gevoelens en problemen of over de maatschappij. Dat jongeren eigen uitdrukkingsvormen zoeken is alleen maar positief.

Net zoals bij de erkende cultuur heb je ook bij jongerencultuur waardevolle en minder waardevolle uitingen. (...)

Als je het over jongerencultuur hebt dan beland je al snel bij popmuziek. Het is niet alleen muziek maar ook drager van normen en waarden die jongeren belangrijk vinden.

Wellicht spelen evenveel jongeren in fanfares, harmonieën, klassieke orkesten, als er jongeren actief popmuziek maken. Maar het speciale aan popmuziek is net dat jongeren aan een bepaald genre van muziek vaak een heel uniek maatschappijbeeld, normen en waarden en zelfs levensstijlen hangen. (...)

We hebben daar met Pukkelpop als alternatief festival altijd op willen inspelen. (...) Tot op vandaag wordt Pukkelpop ook in zeer belangrijke mate georganiseerd door jonge vrijwilligers. Ze beginnen vrij jong mee te werken en krijgen vaak op 17-18jarige leeftijd heel belangrijke taken. Ik denk b.v. aan de hele verwerking van accreditieven, persberichten en communicatie, opbouw van terrein, stagemanagement enz. Hier leren ze enorm veel van en ik zie tot mijn groot plezier dat heel wat jongeren later ook, dankzij de dingen die ze bij Pukkelpop hebben geleerd, interessante jobs kunnen vinden .

Vragen en/of opmerkingen uitsluitend en rechtstreeks aan de redacteur van de rubriek sturen: Emiel Van Damme,
Albert -I- straat 44, B-1703 Schepdaal.
retadreso: emile.vandamme@belgacom.net

initiatief om een Tiense toeristische brochure in het Esperanto te vertalen.

1996: H.Hart-Koor: bracht een uitstekend avondvullend café-chantant in het Esperanto voor een enthousiast publiek.

1997: Patrick Grootjans (socialistisch politicus): steunde met raad en daad ons initiatief voor de organisatie van een tekenwedstrijd voor kinderen van de basisscholen in Tienen

1998: De lokale overheid: de gemeenteraad keurde het voorstel van de adviescommissie goed om een verbindingsweg in het nieuwe industriepark **Esperantolaan** te noemen.

1999: De Tiense Straatmuzikanten: voegden aan hun dialect-repertoire een aantal meezingers in het Esperanto toe, die ze ook later bij andere gelegenheden nog ten gehore brachten.

2000: Herman Van Clooster: schreef een opmerkelijk positief artikel over Esperanto in het bedrijfsblad van een grote Tiense onderneming.

2001: Els Dewil: deze jonge studente uit scoutskringen maakte als eindwerk voor haar opleiding een CD-ROM om kinderen Esperanto te onderwijzen.

2002: Naar aanleiding van het 10-jarig bestaan werd de prijs niet uitgereikt. In de plaats daarvan werd de filoloog en doctorandus *Paul Kempeneers* gehonoreerd met een speciale prijs omwille van zijn jarenlange voortrekkersrol en belangrijke ondersteuning van de esperantobeweging in Tienen.

2003: De lokale pers: (journalisten én fotografen) voor hun niet-aflatende belangstelling en positieve berichtgeving over Esperanto en "La Hirundo".

2004: Geen laureaat – niet toegekend.

2005. Het Tiense vrouwenkoor "Cantus Germanus": voor hun geslaagd optreden met een repertoire dat grotendeels uit liederen in het Esperanto bestond.

Misschien leeft een dergelijk initiatief ook bij andere Belgische of buitenlandse verenigingen, maar ons is dat niet bekend. We kunnen het alleszins aan alle clubs en zeker ook aan ons aller VEB warm aanbevelen, want de respons bij de pers is erg groot en de vereniging loopt minder het risico te verzanden in onproductief staren naar de eigen navel, zodat de valkuil van het sociale en culturele isolement wordt vermeden.

Bert Boon

AIDS is a weapon of mass destruction
(Station van Antwerpen, 29 november 2005)

Het zou de nieuwe van Movado sen Nomo kunnen zijn, ware het niet... Maar laat ik daar even een hele bedenking aan wijden.

De slogan "**AIDS is a weapon of mass destruction**" die op dinsdag 29/11/2005* in het Antwerpse Centraal Station in koeien van letters op een spandoek te lezen was, is een flagrante aanfluiting van het respect voor en de rechten van de Antwerpse bevolking.

Waarom worden alleen anderstaligen, en dan nog buitenlanders – tenslotte kan men er toch van uitgaan dat Engelstaligen in Vlaanderen uit het buitenland komen – voor de gevaren van AIDS gewaarschuwd?

In de stad waar de slogan 'Eigen volk eerst' is uitgevonden, is dat een dubbele kaakslag, want behalve een miskenning van de Antwerpenaar is het ook het beste bewijs dat men in Antwerpen – ondanks het feit dat men vaak het tegendeel hoort beweren – wel degelijk de buitenlander in het hart draagt.

Toch ontsnapt Antwerpen daarmee niet aan het verwijt van racisme en discriminatie. Immers, waarom alleen in het Engels? Mogen al die andere (miljoenen (?)) buitenlanders die dagelijks via het centraal station Antwerpen binnenstromen dan niet gered worden? Had men de slogan niet beter in de neutrale taal Esperanto, die iedere buitenlander op een gelijk(waardig)e manier aanspreekt, opgesteld?

Maar misschien overdrijf ik. Laat ons de hele zaak positief bekijken. Wellicht was dit gewoon het gevolg van een logistieke vergissing. Ik heb het niet kunnen controleren, omdat een mens nu eenmaal niet overal tegelijk kan zijn.

Maar wellicht werden de spandoeken gewoon verkeerd geleverd en was in de stations van Londen dezelfde boodschap in het Armeens te lezen, in die van Parijs in het Tonglit en in Madrid in het Kiswahili. Waar de Nederlandstalige terechtgekomen is? Wie weet het, hopelijk ergens in Afrika, want naar het schijnt heeft vooral daar de bevolking voorlichting nodig.

Hopelijk kwam de Esperantoslogan wel in een echte internationale ontmoetingsplaats – het Europees Parlement, de UNO – terecht. WHO knows.**

TAGO

* Bemerk wel de grote symbolische dreiging die van de datum uitgaat. Laat immers de eerste twee weg, en je ziet meteen boosaardig de nine-eleven (spreek uit: nainilevven) opdoemen, de datum waarop alle onheil op de wereld uitbrak.

** Let op! WHO knows betekent niet: "Wie weet?", maar W(orld) H(ealth) O (organisation) – Wereldgezondheids-organisatie – weet het!

Een toemaatje

Voor wie de tweede voetnoot niet helemaal ziet zitten, hier een woordje grammaticale uitleg. Merk eerst en vooral op dat na WHO knows geen vraagteken staat. Bijgevolg kan je concluderen dat who niet het vraagwoord *who* is maar de afkorting WHO.

Blijft dan nog de aanwezigheid van het woordje het in de vertaling... —weet het. Dat woordje is in het Engels immers nergens te bespeuren. Maar analogie leert ons dat in het Nederlands wel degelijk het woordje het moet worden toegevoegd. Op de vraag: Do you know that..., (Weet u/je dat...) kan je immers antwoorden 'I know.' De

vertaling daarvan in het Nederlands luidt *Ik weet het*. (En niet 'ik weet', wat door alle Nederlandstaligen als ongrammatikaal herkend wordt of ten hoogste enkel als een on-Socratische uitspraak kan worden beschouwd.)

De poeskaffee...

Dat on-Socratische ga ik niet meer uitleggen. Bedenk alleen dat de goede man altijd beweerde: Ik weet dat ik niet weet. Zonder het!!!

N.v.d.r.: Wij vragen ons ook af welke indruk de stad Antwerpen op de toeristen wil maken. Eerst wordt de nietsvermoedende toerist gewaarschuwd voor het dreigende AIDS-gevaar, zodat die al gauw elk rechtstreeks contact met de Antwerpenaren zal mijden. Antwerpenaren zijn dan ook zo'n *positieve* mensen, nietwaar?! En onderweg naar de Meir komen ze dan ook nog eens ettelijke 'beware of pickpockets' - borden tegen. Misschien een politiek van het Stadsbestuur om meer toeristen in Antwerpen te hebben? Een verwittigd man is er immers twee waard. En twee verwittigingen keer twee is vier! Goed voor de statistieken! Hoewel ik vrees dat toeristen zich de schenen geen twee keer aan dezelfde stenen paaltjes zullen openhalen...

Latijn niet zo universeel
Marijke Gumbert heeft onlangs (na 85 jaar) het achtdelige 'Lexicon Latinitas Nederlandicae Medii Aevii' voltooid, ruim 5500 bladzijden. Uit een interview in NRC Handelsblad (26.11.2005) blijkt dat het Latijn in de middeleeuwen in Nederland anders was. Heel wat woorden hadden hier een andere betekenis dan in het klassiek Latijn. (Taalpost)

BSE
De internationale tolkenvereniging AIIC (www.aiic.net) trekt ten strijde tegen 'BSE', *badly spoken English*, dat heel wat verwarring oplevert. Het IACC vraagt iedereen in internationale organisaties om bij congressen in zijn of haar moedertaal te spreken.

Europese Unie
De Europese Unie heeft een volledig nieuwe site 'Talen en Europa' op http://europa.eu.int/languages/nl/home. In de rubriek 'veelgestelde vragen' staat over het mogelijke gebruik van een kunsttaal: 'Een dergelijke taal is per definitie niemands moedertaal en woorden die niet naar een geschiedenis of een levende cultuur verwijzen, zijn bovendien niet precies genoeg om in wetgeving te worden gebruikt.' [N.v.d.r.: Ondertussen blijkt de regel verwijderd te zijn.]

Dow Jones
Sedert begin 2004 liet het Amerikaanse Dow Jones beleggersinformatie in Budapest naar het Duits vertalen en vandaar via Frankfurt aan de Duitse klanten doorsturen. Wegens kwaliteitsgebreken wordt het experiment stopgezet. De teksten zullen voortaan weer in Duitsland door Duitse redacteurs verwerkt worden. (www.spiegel.de, 5.12.2005)

Vloeken
Het mag niet meer (en soms staan er zware boetes op) maar bijna iedereen heeft soms de neiging om te vloeken, zowel mannen als vrouwen, jong en oud, hoog- of laaggeschoold. Het blijkt nochtans goed te zijn voor de (geestelijke) gezondheid. (www.spiegel.de, 21.12.2005, gebaseerd op een artikel in Süddeutsche Zeitung - Wissen, 07/2005, http://www.sueddeutsche.de/wissen/)

Chinese kindermeisjes
Bij de rijke New Yorkers zijn de Franse gouvernantes tegenwoordig uit de mode. Wie het zich kan permitteren (een bekwame, goed opgeleide kracht kan 100.000 dollar per jaar kosten) werft nu een kindermeisje uit China aan. Zo leren peuters en kleuters al van kindsaf de taal van het land dat binnenkort de wereldeconomie zal domineren. (Der Spiegel, 52/2005)

Vlamingen kennen geen Frans meer
'Toen ik voorzitter was van het Verbond van Belgische Ondernemingen spraken de Franstaligen geen Nederlands. Nu allemaal. En de Vlamingen nu? Een catastrofe. Meer Walen spreken Nederlands en minder Vlamingen spreken Frans.' (Philippe Bodson in 'Dit was 2005', eindejaarsbijlage van De Tijd)

Duits niet meer nodig
Volgens de instantie die toezicht houdt op het Duitse bankwezen moet de toekomstige topman van de Deutsche Bank (de grootste Duitse bank) geen Duits spreken, Engels is voldoende. (www.spiegel.de, 1.1.2006)

Taalonderwijs in Brussel
Voor een degelijk taalonderwijs in Brussel is er op den duur maar één oplossing: Nederlandstalige leerkrachten moeten Nederlands in Franstalige scholen geven en omgekeerd. Dan spreken alle leerkrachten de taal die ze onderwijzen perfect. Maar om dit te kunnen doen, moet de wet eerst veranderen. (Afscheidnemend schooldirecteur Jos Castermans, Brussel deze week, 5.1.2006)

Brusselse onderwijzers gezakt voor Frans
Brussels minister Guy Vanhengel (zelf

onderwijzer van opleiding) kent het probleem ook. 69 % van de Brusselse onderwijzers is vorig jaar gezakt voor het examen dat zij moeten afleggen om Frans te geven vanaf het derde leerjaar. Dit beroep heeft overigens onaantrekkelijke aspecten: bijna een derde van de leerlingen in het Nederlandstalig Brussels onderwijs komt uit een homogeen Franstalig gezin; ze kennen dus over het algemeen beter Frans dan de leerkrachten. Een oplossing ziet de minister - in tegenstelling met Jos Castermans hierboven - niet direct. (De Morgen, 18.1.2006; de volgende dagen in verschillende kranten nog artikels over hetzelfde en verwante thema's)

Tsjechen en Slowaken verstaan elkaar niet meer

Toen Tsjechoslowakije nog bestond, werden Tsjechisch en Slowaaks beschouwd als varianten van dezelfde taal. Na dertien jaar splitsing blijken de jongeren de bewoners van het buurland niet meer te verstaan. (Het Volk, 16.1.2005)

Esperanto

Beloftenbank

PledgeBank is een plaats waar men beloften kan openbaar maken in de aard van 'ik beloof ... te doen (bijvoorbeeld: Esperanto te leren) als ... (bijvoorbeeld: duizend landgenoten) dat ook doen'. Het is niet duidelijk of het een ernstig of een ludiek project is, maar er is nu in elk geval ook een Esperantoafdeling van de bank op http://www.eo.pledgebank.com.. Er wordt ook gezocht naar medewerkers om de informatie naar andere talen om te zetten. (Tim Morley; ret-info)

Amateurfilms

Joachim M Werdin heeft enkele amateurfilmpjes van rond 1990 gedigitaliseerd en ter beschikking gesteld op http://jmw.neostrada.pl/. Een kans om bijvoorbeeld enkele personen die in die periode bij UEA in Rotterdam werkten terug te zien. (Revuo Esperanto)

Polyglot

Een programma dat vertelt in welke taal een tekst geschreven is: misschien niet direct nuttig, maar het is een hebbedingetje dat kan van pas komen en gratis is. Polyglot 300 herkent meer dan 400 talen (al staan in de lijst zowel 'Dutch' als 'Flemish'). Hoe groter het stuk tekst dat aan Polyglot getoond wordt, hoe groter de kans dat een taal herkend wordt; het minimum is enkele zinnen. Het programma kan gedownload worden van www.polyglot3000.com (1,3 mB), wordt probleemloos geïnstalleerd en past zich goed aan aan de gebruiker (menu's in de gewenste taal, o.m. Nederlands en Esperanto). (ret-info)

Fajszi

Onlangs verscheen het tweede deel van de catalogus van de grote Hongaarse Esperanto-collectie: Zsebeházy, György (2005, Red.): Katalogo de la Esperanto-Kolektajo de Károly Fajszi, Budapest. Libroj. II-a parto. Budapest: Országos Idegennyelvu Könyvtár, 457 p. Het eerste deel verscheen in 1991. (Detlev Blanke)

Stripmuseum

Sedert begin 2006 heeft Portugal een virtueel stripmuseum (in Porto). De informatie op de website is, behalve in het Portugees, in het Engels en het Esperanto: www.cartoonvirtualmuseum.org. (ret-info)

Schaken

Schaken via de computer en in het Esperanto kan op http://www.joechess.com/esp/joechess.asp?. (ret-info)

De gegevens over de clubprogramma's moeten op de redactie toekomen vóór de 1de van elke even maand. Laattijdige programmawijzigingen kunnen naar de redactie worden gestuurd en worden op de INFO-pagina opgeslagen, zodat men via het internet het juiste programma kan opvragen.

ANTWERPEN – Groep "Esperanto-Antwerpen"
www.geocities.com/esperanto_antwerpen

Alle programma's hebben plaats in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, in het clublokaal op de eerste verdieping. De clubavond begint om 20.15 uur. Iedereen is welkom.

vrijdag 17 februari: invloed afrikaanse talen op europese talen (Molière Ngangu - Kongo)
vrijdag 24 februari: Denise Parente: Taalspelletjes.
vrijdag 3 maart: Improvisatieavond: de aanwezigen worden uitgenodigd om iets voor te brengen.
Vrijdag 10 maart: Eddy Borsboom (NL): Wat is OSIEK ?
Vrijdag 17 maart: Paul Peeraerts: MONATO, de 25-jarige geschiedenis van een onafhankelijk internationaal magazine in Esperanto.
Vrijdag 24 maart: Kiki Tytgat: De talensituatie in de Europese Unie.
Vrijdag 31 maart: Conversatieavond
Vrijdag 7 april: We verzamelen herinneringen over onze vereniging die volgend jaar een groot jubileum viert.
Vrijdag 14 april = Goede Vrijdag: Conversatieavond
Vrijdag 21 april: Yves Nevelsteen stelt FLEJA voor.
Vrijdag 28 april: Raporten over de PSI-bijeenkomst in Duitsland van enkele deelnemers

Meer details over het programma kan je vinden op de webpagina's van FEL, op het programmabord in het clublokaal of in het informatiekastje aan de voordeur. Of telefonisch via 03 234 34 00.

BRUGGE – Paco kaj Justeco

Zaterdag 4 maart, 14u: Molière Ngangu (Kongo) vertelt over het thema 'Esperanto: lernejo por evoluo' (Locatie: Hof van Watervliet).

Info: Heidi Goes, 050/675178 of heidi_goes#yahoo.com

Esperanto - kennismakingscursus

Van een studiegroep voor dames uit Sluis onder de enthousiaste leiding van Mevr. Bakx ontving onze groep een aanvraag voor een kennismakingscursus Esperanto. De cursus heeft plaats in restaurant De Damsche Poort te Damme (schuin tegenover het stadhuis) op de volgende zaterdagen van 14.30 u. tot 16.30 u. : 18 en 25 februari, en 4, 11, 18 en 25 maart 2006. Kostprijs : 30 euro (5 euro per persoon per les).

Geïnteresseerden kunnen zich inschrijven bij Johan Van Eenoo, Vondelstraat 65, 8310 Brugge - tel./ fax : 050/20.84.42 - Johan.Van.Eenoo#skynet.be

BRUSSEL – Esperantista Brusela Grupo
http://users.belgacom.net/EBG

Opgelet: nieuwe vergaderplaats: gebouw Van Maerlant, op de hoek van de gelijknamige straat en de Belliard-straat, tegenover het Leopoldpark, dicht bij metro-station Maelbeek. Aangezien dit gebouw tot de Europese Instellingen behoort, is er een vrij strenge controle. Bezoekers gelieven zich op voorhand aan te melden:

woensdag 1 maart: invloed afrikaanse talen op europese talen (Molière Ngangu - Kongo)

Info: Hélène Falk, Eikenlaan 7, 1640 Sint-Genesius-Rode, tel.: 02 358 42 14, helene. falk#skynet.be

Om per e-post op de hoogte gehouden te worden van de activiteiten van de Brusselse groep, stuur je een leeg berichtje naar: esperanto-en-bruselo-subscribe#yahoogroups.com.

GENT – La Progreso
http://www.esperanto.be/gent

Clubhuis: "La Progreso", Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge, tel.: 09 230 16 77.

vrijdag 24 februari: Molière Ngangu over Talen

Cursus voor beginners: elke dinsdag van 19.00 tot 21.00 uur tot 24/01/06 in het clublokaal.

Boekenavonden voor iedereen die de taal wil oefenen. De datum wordt vastgelegd door de deelnemers en medegedeeld via www.esperanto.be/gent

KALMTHOUT – La Erikejo
http://users.pandora.be/La.Erikejo/Index.htm

Bijeenkomsten vinden telkens plaats vanaf 20 uur in het Parochiecentrum van Heide (achter de kerk, vlakbij het NMBS-station *Heide)* tenzij anders vermeld.
donderdag 16 febr.: Esperanto in Afrika (Molière Ngangu - Kongo)
donderdag 16 maart: Anita Scheenaerts: Oslo en het Vigelandspark
donderdag 20 april: Cryptogrammen in het

Esperanto: Lode Van de Velde

Info: Wim De Smet, Hertendreef 12, 2920 Kalmthout, tel.: 03 666 99 49, e-post: wma.desmet#belgacom.net

KAPELLE – Esperanto-Grupo "Meza Zelando"
Voor onze avonden, de laatste vrijdag van de maand om 19.30 u., worden we telkens bij een ander clublid te gast ontvangen. Inlichtingen over programma en plaats van samenkomst bij Sally en Dies Krombeen, tel.: (0113) 34 15 63 of Rie en Kees Dentz, tel.: (0118) 61 48 34.

KORTRIJK – ROESELARE – TIELT
Koninklijke Esperantogroep La Konkordo
esperanto.kortrijk#esperantoland.org
Opgelet: Nieuwe locatie voor onze activiteiten: Erfgoedhuis zaal 2, O.L.Vrouwstraat 45 te Kortrijk tel. 056 27 74 24. Elke vierde dinsdag van iedere maand (met uitzondering van juli en augustus). De derde dinsdag indien de vierde een feestdag is.

dinsdag 21 febr.: Toerisme in Afrika (Molière Ngangu - Kongo)

Voor inlichtingen: Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: 056 20 07 96 / Piet Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, tel.: 051 56 90 30. Bezoekers van andere clubs melden bij voorkeur hun komst. Dit laat ons toe hen beter te ontvangen en hen te verwittigen bij verandering van locatie.

De **stadsbibliotheek van Kortrijk** beschikt over een uitgebreid **Esperantofonds**. Er is gelegenheid dit fonds te bezoeken. Geef een seintje aan Daniëlle Demeyere, bibliothecaris tel. 056-27 75 00 (algemene balie). Of stuur een berichtje naar Daniëlle.Demeyere#kortrijk.be.

LEUVEN - Esperanto 3000
http://www.esperanto.be/esperanto3000

Zoals steeds gaan al onze activiteiten door in het Cultureel Centrum, Brusselsestraat 63, Leuven. Voor de meest recente informatie over ons programma kan je steeds terecht op onze webpagina.

zaterdag 18 februari: S.I.A. feest
woensdag 8 maart: Vespero 3000: Cor Willems: Dinosaurussen (2)
woensdag 12 april: Vespero 3000: programo anoncota

Info: Roger Goris, Rue Ménadastraat 44, 1320 Hamme-Mille, tel.: 010 86 01 12. E-post: rogergoris#versateladsl.be

LIMBURGSE ESPERANTO-VERENIGING (met zetel in PEER) http://users.skynet.be/sky53810/

Vergadering: elke eerste donderdag van de maand van 20 tot 22u in Cultureel Centrum "'t Poorthuis", Zuidervest te Peer.

De elementaire cursus/conversatie wordt gegeven op de overige donderdagen van de maand, zelfde plaats en tijd, door Henri Schutters.

LONDERZEEL
Cursus voor beginners elke dinsdag 14-16 u, en voor gevorderden elke donderdag van 20-22 u. in Hof ter Winkelen.
Informatie en contact: Frederik Vanden Brande, Hof ter Winkelen, Holle Eikstraat 25, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 30 01 66, fax: 052 30 53 65. of: J.P. Fertinel, Haan 47, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 300 652.

OOSTENDE – La Konko
Inlichtingen: Marc Cuffez (marc.cuffez#telenet.be), 0486 36 23 65. Else Huisseune (la.konko#tijd.be), tel.: 0473 52 84 18.

maandag 20 februari, 19u: Afrikaanse avond met afrikaanse gerechten (met Molière Ngangu)

maandag 13 maart, 19u : diavoordracht over het Griekse eiland Nisyros door Georgette Wylleman en echtgenoot.

Gespreksavonden op maandagen 27 maart, 10 en 24 april, 8 mei telkens om 19u (Hundo de Flandrio)

Cursus voor gevorderden : elke donderdag 14u30-16u30 - lesgever : Germain Pirlot.

La Konketoj
(Info: Els Huisseune tel 059 43 30 58)

TIENEN – La Hirundo
http://home.tiscali.be/lahirundo/

Elke dinsdag: 19u.-21u.: Basiscursus volgens de Cseh-metode. Elke laatste maandag: cursus voor gevorderden

Voor info: Bert Boon, Merelhof 8, 3300 Tienen. Tel.: 016 81 52 46 – Fax: 016 81 52 46.

TURNHOUT
Cursus voor gevorderden op dinsdag 9-11u. Dinamo/Warande, Congoplein 1, Turnhout.

ROTTERDAM – Merkurio
Samenkomst de 1ste en 3de woensdag – uitgezonderd in juli en augustus – om 19.45 u. in het Centra Oficejo, Nieuwe Binnenweg 176, Rotterdam.

4 janurai: Literatura rikolto. (Rob Moerbeek)
18 janurai: Tradukado

RADIO-UITZENDINGEN
Voor een overzicht van de uitzendingen in Esperanto én een archief, surf naar: http://www.radioarkivo.org

Infosessies: ESPERANTO, WAT IS DAT? (door Jacques Schram)

Tijdstip: 1 vrijdagnamiddag op 17 maart 2006 (van 13u30 tot 15u)
1 woensdagavond op 17 mei 2006 (van 19u30 tot 21u)

Locatie: Breughelstraat 31-33, 2018 Antwerpen

Info en inschrijving: http://www.elcker-ik.be, onderdeel 'brochure' of 03/218.65.60

SUDOKU en Esperanto!

Ĉu vi scias, kio estas Esperanto-sudoko? Esperanto-sudoko estas sudoko-enigmo, en kiu oni ne serĉu 9 ciferojn, sed 9 literojn, nome la literojn el la vorto "**Esperanto**"!

Enigma libreto kun 80 diversaj sudoko-enigmoj, kun ciferoj je 4 niveloj, sed ankaŭ kun literoj kaj eĉ spegulbilda, nun aperis okaze de la 10-jara ekzisto de la Retbutiko. Ĝi signifas por vi horojn da enigmo-plezuro!

Mendu nun ĉe FEL kontraŭ nur 3 Eŭroj!

http://www.esperanto.be/fel/but/lib/sudo.php

Komitato Jean Pain

"Hof ter Winkelen"
Holle Eikstraat 25
1840 Londerzeel
Tel+fakso: 052.30.53.65
Rete: comite.jean.pain@skynet.be www.comitejeanpain.be

Centro de :

Informado kaj dokumentado - demonstrado - instruado:

Pri la traktado de organikaj defalaĵoj pere de (vermo) kompoŝtado cele al la plibonigo de la grundoj kadre de **ekologia** mastrumado de la verdaj spacoj.

- Gvidado kaj instruado en Esperanto! -

Contactadressen in Vlaanderen

ANTWERPEN *Esperanto-Antwerpen*, p/a Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, tel.: 03 234 34 00, E-post: esperanto-antwerpen@esperanto.be
BRUGGE *Paco kaj justeco*, H. Goes, 050/675178, heidi_goes@yahoo.com
BRUSSEL H. Falck, Eikenlaan 7, 1640 St.-Genesius-Rode, tel. 02 358 42 14, E-post: helene.falk@skynet.be
GENT *La Progreso* Katja Lödör, Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge, tel.: 09 230 16 77, E-post: gent@esperanto.be
KALMTHOUT *La Erikejo* W. De Smet, Hertendreef 12, 2920 Kalmthout, tel.: 03 666 99 49. zie ook: users.pandora.be/La.Erikejo/Index.htm
KORTRIJK *La Konkordo* P. Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, tel.: 051 56 90 30. E-post: esperanto.kortrijk@esperantoland.org
- Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: 056 20 07 96.
LEUVEN *Esperanto* 3000 Roger Goris, Rue Ménadastraat 44, 1320 Hamme-Mille, tel.: 010 86 01 12. E-post: rogergoris@versateladsl.be.
LONDERZEEL Frederik Van den Brande, Hof ter Winkelen, Holle Eikstraat 25, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 30 01 66, fax: 052 30 53 65. E-post: comite.jean.pain@skynet.be.
OOSTENDE *La Konko* Marc Cuffez, Elisabethlaan 295, 8400 Oostende, tel.: 0486 36 23 65 (gsm)
PEER *Nolimes* H. Schutters, Panhovenstraat 10, 3930 Peer, tel.: 011 63 55 92. E-post: henri.schutters@skynet.be.
ROESELARE / TIELT zie KORTRIJK
TIENEN *La Hirundo* B. Boon, Merelhof 8, 3300 Tienen, tel.: 016 81 52 46, e-post: bert.boon@skynet.be.
TURNHOUT Daniel Van Herpe, Koningin Fabiolalaan 2, 2360 Oud-Turnhout, tel.+fax: 014 45 13 29. E-post:dan.vanherpe@pandora.be

Contactadressen in Nederland

ALKMAAR Joh.Heijstra, Breedelaan 69, 1851 MB Heiloo, tel.(072) 5332344.
ALMELO G.C.A.M. Dercks, Molenstraat 20, 7607 AL Almelo. Tel. 0546 819403.
APELDOORN: Mevr. A. Schouten, Dintel 20, 733 MC Apeldoorn. Tel. 055 5332923.
BEVERWIJK *Stelrondo* R. Moerbeek, Zwaansmeerstraat 48, NL-1946 AE Beverwijk, tel.: (0251) 23 10 79.
DEN HAAG *Internationaal Esperanto-Instituut (IEI)* Riouwstraat 172, NL-2585 HW Den Haag, tel.: (070) 355 66 77.
DEN HELDER *Esperanto-klubo Den Helder*, Kruiszwin 1205, NL-1780 LE Den Helder.
DEVENTER zie **ALMELO**.
EINDHOVEN R. Bossong, Floraplein 23, NL-5644 JS Eindhoven, tel.: (040) 211 41 62.
ENSCHEDE (NEJ-sekcio) De Vluchtestraat 1-402, NL-7423 BE Enschede, tel. (053) 433 26 40.
GRONINGEN *Esperantocentrum*, T.W.S. Mansholtstraat 25, NL-9728 MC Groningen, tel.: (050) 527 45 72 of (059) 849 14 88.
HAARLEM-HEEMSTEDE *Komprenado faras pacon* C. Duivenvoorden-Kors, Kamerlingh Onnesstraat 40, NL-2014 EM Haarlem, tel.: (023) 524 57 13.
HELMOND Toine Gremmen, Nassaustraat 3, 5707 HL Helmond, tel.: (0492) 54 44 72.
'S HERTOGENBOSCH S. Bosga, Rijzertlaan 46, postbus 2141, 5202 CC 's Hertogenbosch.
HILVERSUM A.J. Middelkoop, Jonkerweg 11, NL-1217 PL Hilversum, tel.: (035) 624 33 20.
KAPELLE *Zelanda Esperanto-grupo* Sally en Dies Krombeen, Vijverstraat 3, NL-4421 AW Kapelle, tel.: (0113) 34 15 63 of (0118) 61 48 34.
LEIDSCHENDAM-VOORBURG: M.H. Erasmus-van Zadelhoff, Laan van Oostenburg 40, NL-2271 AP Voorburg, tel.: (070) 38635 29. E-post: marjet.erasmus@zonnet.nl
MIDDELBURG zie KAPELLE
ROTTERDAM *Merkurio* P. Schuil, Park Vossendijk 331, 3192 XG Hoogvliet, tel.: (010) 416 14 49.
TANEF/*La Migranto* Aad Demmendaal-o/d Brouw, Boekenrode 11, NL-3085 JA Rotterdam. E-post:a.m.demmendaal@planet.nl.
TERNEUZEN *Zeland-Flandruja Esperanto-Grupo* J. den Toonder, Axelsestraat 6, 4537 AJ Terneuzen.
VOORBURG: zie Esperantogroep LEIDSCHENDAM-VOORBURG
WIJLRE Esperantogrupo Marnolando, Tienbundersweg 38, NL-6321 CR Wijlre, tel.: (043) 450 12 48.
ZAANDAM Esperantocentrum PB 433, NL-1500 EK Zaandam, tel.: (075) 616 69 31.

Andere nuttige adressen

Vlaamse Esperantobond / Flandra Esperanto-Ligo Frankrijklei, 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: 03 234 34 00, Fax.: 03 233 54 33. E-post: info@fel.esperanto.be. Internet: www.esperanto.be
Vlaamse Esperanto Jongeren Vereniging / Flandra Esperanto Junulara Asocio p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: 03 234 34 00 E-post: fleja@esperanto.be.
ILEI-Belgio: Iwona Kocieba, Graaf de Fienneslaan 54, BE-2650 Edegem, dirk.iwona@pandora.be
Esperanto Scoutsvereniging/Skolta Esperanto-Ligo (SEL) Stein Hautekees, St Gillisplein,17 B-3300 Kumtich- Tienen, stein.hautekees@advalvas.be Zie ook: www.lahirundo.yucom.be
Association pour l'Esperanto, p/a Marcel Delforge, rue des Glacières 16, B-6001 Charleroi (Marcinelle). Tel.: + fax: 071 43 14 13. E-post: mardelforge@brutele.be.
Belga Esperanto Fervojista Asocio (Spoorweg-esperantisten), Lucien De Sutter, Frère Orbanstraat 210, 8400 Oostende. Tel:059 50 18 25.
Esperanto-Nederland, Tulpstraat 110, 2841 AE Moordrecht (Nederland), Tel.: 0182-374058, E-post: sekretario@esperanto-nederland.nl.
Hoofdkantoor van de Esperanto WereldVereniging/Centra Oficejo de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, tel.: 00 31 10 436 10 44. E-post: uea@inter.nl.net.

Bestuursleden van FEL

Voorzitter: Ivo Durwael, Paul Gilsonlaan 5, 2650 Edegem, 03 440.30.92, ivo@fel.esperanto.be
Ondervoorz.: Frans Croon, Laarstraat 56, 1910 Kampenhout, 016/65.59.44, frans.croon@kampenhout.be
Ondervoorz.: Flory Witdoeckt, Wittenonnenstraat 7, 8400 Oostende, 059/70.29.14, flory@witdoeckt.be
Penningm.: Remy Sproelants, Tumulusstraat 18, BE 3583 Paal-Beringen, t+f: 011/432010, respro@biz.tiscali.be
Secretaris: Lode Van de Velde, Hof Van Tichelen 20/3, 2020 Antwerpen, 03/899.08.73, lodchjo@yahoo.com
Bestuurslid: Agnes Geelen, Oudedoncklaan 20, 2100 Deurne agnes@esperanto.be
Bestuurslid: Walter vandenkieboom, Wittenonnenstraat 7, 8400 Oostende, 059/70.29.14
Bestuurslid: Rob Ebenau, Mansionstraat 20, 2990 Wuustwezel rob.ebenau@pandora.be
Bestuurslid: Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk jean-pierre.allewaert@pandora.be

ISSN-0772-540 X Afgiftekantoor Antwerpen X
Tweemaandelijks tijdschrift

esperanto
Frankrijklei 140
2000 ANTWERPEN

Kalender voornaamste Esperanto-activiteiten

Voor meer informatie, contacteer de Vlaamse Esperantobond 03/234 34 00 of esperanto#esperanto.be

10 - 17. aprilo

22-a PSI - Printempa Semajno Internacia (http://www.esperanto.de/psi) en St. Andreasberg (Montaro Harz/Harc). Inf: Germana Esperanto-Asocio, Wolfgang Bohr, Johannes-Kirschweng-Str. 11, DE-52474 Bad Neuenahr-Ahrweiler, Germanio. Tel: +49-(0)2641-4885, fakso: +49-(0)9786-66 (oficejo). Rete: psi#esperanto.de

15 - 22. aprilo

Festa Renkonto Internacia (http://www.gresillon.org/) de Geknaboj en Grezijono. Inf: Elizabet' Barbay 25, allée Gabriel Fauré, FR-93140 Bondy, Francio. Tel.: +33-(0)148 47 23 87. Rete: eliz.barbay#wanadoo.fr

25 - 28. majo

Printempa Renkontiĝo (www.esperanto-jongeren.nl), Vlaardingen, met Esperantocursus voor beginners. Info: Ralph Schmeits, e-mail ralph#esperanto-jongeren.nl.

2 - 5. junio

100-jara Jubileo de Germana Esperanto-Asocio (http://jubileagek.laarts.info/), 83-a Germana Esperanto-Kongreso Braunschweig/Brunsviko. Inf: ICH - Interkultura Centro Herzberg, Grubenhagenstr. 6, DE-37412 Herzberg, Germanio. Info: Christian Darbellay, Kaiserstr. 39 DE-24143 Kiel, Tel. +49-(0)431-737788, Esperanto-Kiel#web.de

20 - 27. julio

Internacia Familia Renkontiĝo kun la temo "Kuirarto" en Kijevo, Ukrainio. Inf: Poŝte: pk 91, UA-04201 Kiev, Ukrainio. Hejma telefono +380-44-4320743, rete: Mikaelo Lineckij aŭ limih#bigmir.net

Horizon.*taal*

Jaargang 37 nummer 218 Maart - April 2006